

گذر از مفهوم شمایل نگاری در مسیحیت تا خطاطی در دوره اسلامی

ساره فرخ فرا^{1*}، سوده فرخ فرا² *

1- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد آمل، sfarrokhsfar@yahoo.com

2 - دانشجوی کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد چالوس، farrokhsfarsude@yahoo.com

⋮

چکیده

خطاطی به عنوان عمده ترین هنر اسلامی، نقش مهمی در دادن بنیادی میتولوژیک و الهامی و ازلی به هنرمند مسلمان داشته است. ما در این مقاله در پی چگونگی رسیدن به خطاطی در سرزمین اسلامی و نسبت آن با شمایل نگاری مسیحیت می باشیم که با استفاده از روش کتابخانه ای و بررسی اسناد و مدارک به مطالعه در زمینه شمایل نگاری در مسیحیت، علت شمایل ستیزی اسلامی و مفهوم خطاطی و علت به کارگیری خطاطی در هنر اسلامی پرداخته ایم. خطاطی در هنر اسلامی مفهوم شناخته شده و عمیق دارد که با شمایل ستیزی در اسلام که فقط در مورد تصویر کردن ذات الهی صدق می کند، جایگزین شمایل نگاری در دوره مسیحیت شده است زیرا که اینگونه شمایل نگاری از نظر اسلام به منزله شریک گرفتن برای خداست و هر شی به شکل نوعی بت باعث حائل بین انسان و حضور نامرئی خدا می شود و ما را از واقعیت دور می کند. شمایل نگاری مسیحیت گونه ای رمزپردازی با بهره مندی از صورت انسانی مسیح با گوهر الهی اش می باشد اما خطاطی جلوه ای از باطن و روح آدمی است که نقش مهمی در تداعی کلام خدا که همان قرآن است، دارد که نمایشگر هماهنگی کلی وحدت و کثرت است که از طریق نفس رحمانی با هم یگانه گشته اند.

35 mm

واژه های کلیدی: شمایل نگاری، مسیحیت، هنر اسلامی، شمایل ستیزی، خطاطی

مقدمه

شمایل مقدس مسیحی و مناسبت آن با الگوهای مقدس از منظر معنوی این گونه است که در عقاید کاتولیکی، بهره مندی صورت انسانی مسیح از گوهر الهی اش به مثابه ی نوعی رمزپردازی است. حلول خداوند در مسیح مستلزم وجود رشته ای جهان شناسی است که هر گونه صورتی را به صورت مثالی سرمدی اش پیوند می دهد و در همان حال ضامن آن رشته ی پیوند نیز هست. مبنای تعلیمی شمایل نگاری نه فقط جهت گیری کلی و موضوع و نقوش و خطوط شمایل، بلکه زبان و اسلوب آن را تعیین می کند. قبل از اسلام عرب جاهلی مسیحیت و ادیان دنیای قدیم را می شناخت و فضای کعبه و مکه را از نقش اساطیری و تصویر فرشتگان و انبیا و اولیا مشحون می ساخت. برخی مورخین مانند ازرقی در «تاریخ اخبار مکه» نوشته اند در میان تصاویر کعبه دو تصویر از حضرت ابراهیم و عیسی بن مریم و مادرش مریم وجود داشت که کار هنرمندان غیر عرب بوده است. از این جا اعراب جاهلی گرچه با تصویر آشنا بوده اند اما خود چندان تمایلی بدان نداشتند و بیشتر